

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Менеджмент організацій»
Факультет	Економічний
Кафедра	Менеджменту
Семестр	I
Кількість кредитів	6
Мова викладання	українська
Викладач	к.е.н. Демидюк С.М.
Контактна інформація	sergej080@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація

Навчальна дисципліна «Підприємництво» буде корисна тим, хто прагне навчитися співвідносити власні економічні інтереси з наявними матеріальними, трудовими і природними ресурсами й інтересами інших людей та суспільства; бути готовим активно діяти, організовуючи власну трудову діяльність і працю колективу; своєчасно адаптуватись до нових потреб ринку праці, оцінюючи власні особистісні та професійні можливості й здібності; ухвалювати економічно обґрунтовані рішення, складати й реалізувати плани діяльності, презентувати інформацію про її результати. Основними перевагами дисципліни є її практична спрямованість на реалізацію бізнес-ідей. При викладанні дисципліни активно застосовуються ситуаційні і розрахункові завдання, ділові ігри, презентації тощо. *Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту сформувати підприємницьку компетентність, яка забезпечує володіння особистістю засобами та прийомами, що дозволяють їй ефективно організувати власну й колективну підприємницьку діяльність.*

Мета та цілі

Сформувати здатність особистості втілювати ідеї в сферу економічного життя як інтегровану якість, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, а також спроможності планувати і організувати підприємницьку діяльність. Для досягнення мети поставлені такі основні завдання: ознайомлення з правами, обов'язками та відповідальністю у ході організації та здійснення підприємницької діяльності, основними категоріями підприємництва; набуття теоретичних знань і практичних навичок щодо функціональних сфер діяльності організації; застосування на практиці знань щодо інструментів ефективного використання ресурсів для досягнення цілей організації; формування умінь постановки цілей та визначення пріоритетів; засвоєння основ здійснення комунікацій у підприємницькому середовищі.

Результати навчання	Знати та розуміти феномен становлення підприємництва у світовій економічній та соціологічній сферах; основні принципи, методи формування та реалізації підприємницької ідеї та розвитку власного бізнесу; розуміти значення конкуренції як рушійної сили підприємницької діяльності; підходи до оцінки конкурентоспроможності фірми, показники конкурентоспроможності підприємства та конкурентоспроможності продукції; сутність підприємницької таємниці та заходи із захисту підприємницької таємниці; види та організаційно-правові форми підприємництва, особливості їх створення та управління у різних сферах діяльності; інфраструктуру підприємництва. Вміти володіти засобами та прийомами, що дозволяють ефективно організувати власну й колективну підприємницьку діяльність; моделювати процес прийняття управлінських рішень з урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього підприємницького середовища; уникати та запобігати ризикам підприємницької діяльності з дотриманням законів та норм права; використовувати отримані знання для вирішення різноманітних питань в повсякденному професійному і соціальному житті.
Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1: Вступ. Суть та зміст дисципліни «Підприємництво»	Предмет та метод навчальної дисципліни професійного спрямування «Підприємництво». Методологічна база вивчення дисципліни. Підприємництво як суспільне явище, наука і діяльність. Феномен підприємництва у світовій економічній та соціологічній сферах. Підприємництво як метод господарювання. Становлення підприємництва в Україні.	Тести, питання, презентації
Тема 2: Підприємництво як елемент бізнесу і тип господарювання	Поняття «бізнес» і «підприємництво». Суб'єкти бізнесу. Види бізнесу. Підприємницький бізнес. Споживчий бізнес. Трудовий бізнес. Державний бізнес. Виробничий бізнес. Комерційне підприємництво. Страховий бізнес. Консалтинговий бізнес. Організаційно-правові форми підприємництва. Класифікація організаційно-правових форм підприємництва. Товариства. Індивідуальні форми підприємництва. Добровільні об'єднання підприємств	Тести, питання, презентації
Тема 3. Конкуренція як рушійна сила розвитку підприємництва	Суть і види конкуренції Предмет, об'єкт, функції, форми конкуренції. Основні ознаки вільної (досконалої) конкуренції. Форми та методи конкурентного суперництва. Конкурентоспроможність підприємництва та підприємницька таємниця. Рівні конкурентоспроможності. Підходи до оцінки конкурентоспроможності фірми. Показники конкурентоспроможності підприємства. Конкурентоспроможність продукції. Сутність підприємницької таємниці. Заходи із захисту підприємницької таємниці. Стратегія підприємницької діяльності. Процес розробки (коригування) стратегії.	Тести, питання, презентації
Тема 4. Ризики в підприємницькій діяльності	Поняття, професійні та особистісні характеристики підприємця. Значення термінів "менеджер", "бізнесмен" і "підприємець". Статус комерсанта. Профіль підприємця. Функції підприємця. Якість підприємця. Правила для починаючого підприємця. Бізнес-освіта в Україні і світі. Класична освіта. Технологічна освіта. Інноваційна	Тести, питання, презентації

	освіта. Освіта майбутнього. Основні тренди сучасної української бізнес-освіти. Побудова оптимальної моделі співпраці бізнесу та університетів в українських реаліях	
Тема 5. Підприємець – ключова фігура бізнесу	Виконання планів. Прийоми виконання розкладу при простому плануванні. Виконання розкладу при пріоритетному плануванні. Прийом «З'їдання слона». Прийом виконання справ «Швейцарський сир». Прийом виконання справ «Залиште гидливість, з'їжте жабу». Підвищення ефективності виконання справ. Правила початку дня. Правила, що стосуються ходу дня. Види біоритмів: добові, тижневі, місячні, життєві цикли. Періоди життя. Індивідуальний робочий стиль. Складання рамкового плану дня.	Тести, питання, презентації
Тема 6. Підприємство як основна організаційна структура бізнесу	Поняття, цілі й напрямки діяльності підприємств. Господарська діяльність. Господарючий суб'єкт. Суб'єкти господарювання. Ознаки підприємства. Класифікація цілей підприємства. Методологія планування підприємницької діяльності. Мета планування. Об'єкт планування. Ознаки класифікації типів планування. Принципи планування. Методи планування Бізнес-план як основа створення підприємства. Структура й обсяг бізнес-плану. Послідовність складання бізнес-плану. Змістовне наповнення розділів бізнес-плану. Зміст та принципи комерційного розрахунку	Тести, питання, презентації
Тема 7. Мале підприємництво	Формування та розвиток малого підприємництва. Фундаментальні теоретичні, методичні і методологічні аспекти формування інституту цивілізованого підприємництва. Причини інтенсивного формування й розвитку малого підприємництва в Україні. Економічна сутність малого підприємництва, ознаки малого підприємництва. Суб'єкти малого підприємництва. Специфічні ознаки малого підприємництва. Переваги малого підприємництва. Система підтримки і регулювання малого бізнесу. Державне регулювання малого бізнесу в Європі. Політика підтримки малого підприємництва. Законодавча уніфікація умов державної підтримки малого та середнього бізнесу. Програма «Ініціатива малого підприємництва». Досвід ринкової трансформації країн із соціально орієнтованою ринковою економікою	Тести, питання, презентації
Тема 8. Фермерське господарство: поняття характеристики, ознаки	Принципи формування та функціонування фермерського господарства. Порядок проведення професійного відбору з питань створення фермерських господарств. Державна реєстрація фермерського господарства. Установчі документи: структура, зміст. Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців". Відкриття розрахункових рахунків в банківських установах. Вибір системи оподаткування фермерського господарств. Закон України "Про систему оподаткування". Оподаткування на загальних підставах. Реєстрація платника фіксованого сільськогосподарського податку. Спеціальний режим оподаткування. Спрощена система оподаткування Пільги фермерським господарствам. Трудові відносини у фермерському господарстві	Тести, питання, презентації
Тема 9: Посередницькі форми підприємництва	Суть посередницького підприємництва. Потреба у посередниках. Ознаки посередників. Види посередників та їх характеристика. Прості посередники. Довірені. Комісіонери. Консигнатори. Агенти. Тіньові посередники. Способи винагородження посередників	Тести, питання, презентації
Тема 10. Інноваційне підприємництво. Венчурний бізнес	Виникнення, розвиток, характеристики інноваційного підприємництва. Очікувані результати сучасного інноваційного підприємництва. Інноваційний процес. Моделі нелінійного інноваційного процесу. Суб'єкти фінансування інноваційної діяльності. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності. Джерела фінансування інноваційних процесів в Україні. Характеристика категорії венчурного капіталу. Специфічні	Тести, питання, презентації

	особливості венчурного капіталу. Принципова відмінність венчурного капіталу від традиційного інвестування. Принципи і пріоритети венчурного інвестування. Суб'єкти ринку венчурного капіталу. основні принципи венчурного фінансування. Стадії життєвого циклу венчурного капіталу. Стадії розвитку фінансування бізнесу при венчурному інвестуванні. Розвиток венчурної індустрії України	
Тема 11. Міжнародне підприємництво	Передумови виникнення та розвиток міжнародного бізнесу. Форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Операції експорту-імпорту. Експортні стратегії мультинаціональної компанії. Формами спільного підприємництва. Управлінський контракт. Проекти «під ключ». Підрядне виробництво. Прямі іноземні інвестиції: види, переваги і недоліки. Основні способи здійснення прямих інвестицій. Регулювання міжнародного підприємництва. Система регулювання міжнародної підприємницької діяльності на національному рівні. Стратегічні пріоритети державної політики розвитку міжнародного підприємництва в Україні. Вільні (спеціальні) економічні зони(ВЕЗ).	Тести, питання, презентації
Тема 12. Державне регулювання підприємницької діяльності	Державне регулювання підприємництва: поняття і підстава. Правове забезпечення державного регулювання підприємництва. Державна регуляторна політика у сфері підприємництва. Державний контроль за підприємницькою діяльністю. Захист прав підприємців при здійсненні державного контролю. Регулювання перевірок діяльності підприємців	Тести, питання, презентації
Тема 13. Механізм створення власної справи	Сутність і джерела підприємницької ідеї. Методи пошуку підприємницької ідеї. Обґрунтування цілей підприємницької діяльності. Маркетингові дослідження ринку. Збирання та аналіз інформації стосовно аналогів продукції, конкурентів на ринку, рівня цін і попиту, існуючих і можливих каналів збуту, яке проводиться як маркетинговим відділом на етапі, який передуює розробці виробничої програми підприємства (дослідження ринку товарів, здійснення рекламних кампаній, формування цінової політики, розробка асортиментної продукції, вибір каналів реалізації продукції, визначення дизайну товарів, формування позитивного іміджу товарів). Механізм втілення підприємницької ідеї. Створення нового підприємства. Входження в бізнес через систему франчайзингових договірних відносин. Придбання існуючого бізнесу. Загальні положення розробки та підготовки засновницьких документів. Статут підприємства. Установчий договір. Статутний фонд та його формування. Державна реєстрація підприємства. Ліцензування і патентування окремих видів підприємницької діяльності	Тести, питання, презентації
Тема 14. Особливості становлення підприємницьких структур	Стратегічні та оперативні установки у діяльності фірми. Розробка внутрішнього регламенту підприємницької структури. Найм керівного персоналу. Управління підприємницькими структурами. Маркетинг, як складова частина комерційної діяльності. Стратегія, програми та принципи маркетингу. Джерела фінансових ресурсів та процес інвестування. Інвестиційні проекти. Податки у фінансовій системі підприємства	Тести, питання, презентації
Тема 15. Формування організаційного і суб'єктного середовища підприємницької фірми	Створення внутрішнього функціонального (професійного ділового) середовища підприємницької фірми. Поняття організаційне середовище підприємницької фірми. Організаційна структура фірми. Типи організаційних структур фірм. Властивості організаційної структури фірми. Технологічна карта діяльності фірми. Внутріфірмовий менеджмент. Формування суб'єктного середовища підприємницької фірми. Людські ресурси. Людський капітал. Набір, відбір персоналу. Трудовий договір. Контракт. Кадрова політика	Тести, питання, презентації

Тема 16. Матеріальне забезпечення організації підприємницької діяльності.	Витрати виробництва та цінова політика підприємства. Витрати виробництва. Явні витрати. Альтернативні витрати. Постійні витрати. Змінні витрати. Ціна. Монопольні ціни. Облікова, розподільча і стимулююча функції цін. Цінова політика підприємства Товарна політика підприємства. Збутова політика підприємства	Тести, питання, презентації
Тема 17: Організація фінансового обслуговування бізнесу. Облік та звітність на підприємстві	Фінанси, кредит, банки. Банківські операції. Лізингові компанії. Факторингові фірми. Кредити та платоспроможність підприємства. Система страхування. Фондовий ринок. Фондова біржа та механізм її дії. Договірні взаємовідносини. Договір. Класифікація підприємницьких договорів. Зміст договору. Умови договору. Оферта як особлива форма укладення договору. Партнерські зв'язки. Форми співробітництва партнерів. Система обліку. Оперативний облік. Бухгалтерський облік. Статистичний облік. Методи бухгалтерського обліку Інвентаризація. Калькуляція. Бухгалтерський баланс. Бухгалтерський рахунок. Бухгалтерська звітність. Активний рахунок. Пасивний рахунок	Тести, питання, презентації
Тема 18: Комунікації підприємницьких структур у зовнішньому середовищі бізнесу	Комунікації з контрагентами. Підприємницькі угоди. Комунікації з клієнтами. Канали, інструменти комунікацій. Комунікації з конкурентами. Комунікації з громадськістю. Іміджеві комунікації	Тести, питання, презентації
Тема 19: Підприємницький успіх і культура бізнесу	Поняття підприємницького успіху. Професійна культура. Етика підприємництва. Ділові якості підприємця. Документообіг та його роль у розвитку інформаційної бази. Ділові документи у підприємницькій діяльності. Вимоги до складання ділових документів. Класифікаційні ознаки ділових документів.	Тести, питання, презентації
Тема 20. Оцінка ефективності підприємницької діяльності	Методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва. Об'єкти економічного аналізу підприємницьких структур. Показники ефективності підприємництва. Ефективність виробничо-господарської діяльності. Ефективність бізнесово-фінансової діяльності. Ліквідність. Платоспроможність. Прибутковість	Тести, питання, презентації
Тема 21. Припинення діяльності підприємницької фірми	Загальні підстави реорганізації і припинення діяльності підприємств. Особливі підстави і форми припинення діяльності підприємств. Підстави добровільного припинення діяльності підприємства. Види підстав примусового припинення діяльності підприємства. Правові форми припинення діяльності підприємства. Правові способи реорганізації підприємства. Ліквідаційний процес. Черговість задоволення боргів при ліквідації підприємства. Банкрутство підприємницької фірми. Попередження банкрутства. Судові процедури по справі про банкрутство підприємницької фірми. Інструменти зовнішнього управління фірмою-боржником	Тести, питання, презентації
Тема 22. Напрями підвищення ефективності підприємництва	Роздержавлення і приватизація. Приватизація майна державних підприємств. Приватизація невеликих державних підприємств (мала приватизація). Способи приватизації для різних груп об'єктів. Конверсія і підприємництво. Формування планів розвитку альтернативної продукції. Ефективність заходів з конверсії. Розвиток процесу конверсії в умовах ринкових відносин. Залучення іноземного капіталу для розвитку підприємництва. Підприємництво у вільних економічних зонах. Технополіси.	Тести, питання, презентації

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України: наук-практ. коментар / [авт. кол.: С.В.Ківалов, О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов] ; за ред. О.І.ХаритонОВОЇ. – Х. : Одиссей, 2012. – 832 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 996-XIV від 16

лип. 1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – № 40. – Ст. 365. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-in/laws/main.cgi?nreg=2121-14> (зі змінами та доповненнями).

3. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України № 755-IV від 15 трав. 2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 31/32. – Ст. 263. (зі змінами та доповненнями)

4. Про страхування : Закон України № 86/96 від 07 берез. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78. (зі змінами та доповненнями)

5. Кодекс законів про працю України. – К. : КМА, 2011. – 112 с. (зі змінами та доповненнями)

6. Положення про типовий бізнес-план [Електронний ресурс] : наказ Фонду Держ. майна України від 26 трав. 2004 р. № 301. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG461.html (зі змінами та доповненнями)

Основна

10. Базилевич В.Д. Страхова справа : [підручник] / К. С. Базилевич. – 6-е вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 351 с.

11. Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посіб / Д. П. Богиня, О.А.Гришнова. – К. : Знання-Прес, 2010. – 560 с.

12. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /І.М.Бойчик.– К. : Атіка, 2012. – 543 с.

13. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-економічні відносини : навч. посіб / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінська, М. І. Григорєва. – К. : Центр навч. л-ри, 2009. – 457 с.

14. Валінкевич Н.В. Основи підприємництва: Підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; [під заг. ред. Н.В. Валінкевич.] – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.

15. Гой І.В., Смелянська Т.П. Основи підприємницької діяльності / Навчально-методичний посібник. – Хмельницький, 2012. – 245 с.

16. Грибалев Н. П. Бізнес-план : практ. рук. /Н.П.Грибалев, І.Г.Игнатєва. – СПб. : Белл, 2011. – 160 с.

17. Добровський В. М. Звітність підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисциплін / В. М. Добровський. – К. : КНЕУ, 2009. – 195 с.

18. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.

19. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва /Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 320 с.

20. Карлін М. І. Правові основи підприємництва: Навч. посіб. / 2-е вид., випр. і доповн. – К.: Кондор, 2011. – 368 с.

21. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства /М. Я. Коробов. – К. : Знання, 2010. – 276 с.

22. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посіб. /Т.О.Примак. – К. : Вікар, 2011. – 580 с.

23. Сотник І. М., Таранюк Л. М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с.

24. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства /Г.В.Савицька. – 2-е вид. – Мінск : Екоперспектива, 2011. – 256 с.

25. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В. В. Сопко ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К. : КНЕУ, 2009. – 526 с.

26. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М.Д.Білик, Л.Д.Буряк та ін. : кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2012. – 546 с.

27. Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М. Основи підприємництва. Друге видання, перероблене та доповнене. / Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 224 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі аудиторні заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних аудиторних занять, студент опрацьовує питання лекції самостійно, проходить тестовий контроль в університетській системі дистанційного навчання чи з ним проводиться усна співбесіда за темою лекції у дні та години консультацій. При пропуску практичних (семінарських) аудиторних занять, студент має виконати завдання теми в університетській системі дистанційного навчання. Оцінювання самостійної та індивідуальної роботи студента здійснюється в університетській системі дистанційного навчання. Екзамен проводиться за графіком деканату у вигляді усної відповіді студента на питання екзаменаційного білету чи у вигляді тестового контролю в системі дистанційного навчання. Екзаменаційна оцінка виставляється за накопичувальною системою як сума балів, отриманих студентом за усі види виконаних ним робіт з урахуванням вчасності, систематичності, творчості, креативності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика щодо академічної доброчесності

Усі письмові роботи перевіряються на відповідність дотримання стандартів оформлення та обґрунтування проведених розрахунків та сформульованих висновків. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-12)	30
Змістовий модуль 2 (теми 13-22)	30
Підсумковий контроль (теми 1-22) – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни